

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri

Opinions of Social Studies Teachers on Cultural Heritage Literacy

Çağrınur Sağ¹, Selahattin Kaymakcı²

¹Sorumlu Yazar, Dr., Kastamonu Üniversitesi, cagrinursag94@gmail.com,
(<https://orcid.org/0000-0003-1955-3900>)

²Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi, kaymakci37@yahoo.com, (<https://orcid.org/0000-0001-5905-9902>)

Geliş Tarihi: 05.11.2023

Kabul Tarihi: 13.01.2024

ÖZ

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim yönteminin tercih edildiği araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerindeki okullarda görev yapmakta olan 22 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların kültürel mirası, somut kültürel miras da dahil olmak üzere geçmişten günümüze kalan öğeler olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Somut olmayan kültürel mirası ise toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler ile sözlü gelenekler ve anlatımlardan örnekler vererek tanımlamışlardır. Katılımcılar somut ve somut olmayan kültürel mirasın birbirinden ayırımına ilişkin duyu organlarıyla algılanabilir olmasına ve somut ya da somut olmayan öğeler içermesine dikkat çekmişlerdir. Kültürel miras okuryazarlığını farkındalık sahibi olma becerisi olarak tanımlamışlardır. Kültürel miras okuryazarlığının öğrenciye sağladığı faydalara ilişkin ise farkındalık oluşturmaya ve kökleri anlamaya olanak sağlamasına vurgu yapmışlardır. Kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde gezi-gözlem, rol oynama ve soru-cevap gibi birtakım öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önermişlerdir. Bununla birlikte ilgi ve motivasyon eksikliğinin yanı sıra maddi/manevi farklılıkları ya da zorlukları karşılaşılabilecek olası sorunlar olarak sıralamışlardır. Ulaşılan sonuçlar ışığında kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere çeşitli sınıf kademelerinde kazandırmaya yönelik uygulamalı araştırmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, kültürel miras okuryazarlığı, sosyal bilgiler öğretmeni.

ABSTRACT

The aim of this research is to reveal the views of social studies teachers on cultural heritage literacy. The study used phenomenology method, one of the methods of qualitative methodology. The study group consisted of 22 social studies teachers working in schools in various provinces and districts of Turkey in the 2022-2023 academic year. A structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. The collected data were analyzed with content analysis. As a result of the research, it was determined that the participants defined cultural heritage as the elements remaining from the past, including the tangible cultural heritage. On the other hand, they defined the intangible cultural heritage by giving examples from social practices, rituals and feasts, as well as oral traditions and narratives. Participants drew attention to the distinction between tangible and intangible cultural heritage, whether they are perceptible through sense organs and whether they contain tangible or intangible elements. They

defined cultural heritage literacy as the ability to have awareness. Regarding the benefits of cultural heritage literacy to students, they remarked the fact that it provides an opportunity to raise awareness and understand the roots. Also, they suggested using some teaching methods and techniques such as travel, role playing, question and answer in the process of gaining cultural heritage literacy. However, in addition to lack of interest and motivation, they listed material/moral differences or difficulties as possible problems that may be encountered. In the light of the obtained results, it can be suggested to conduct applied researches aimed gaining cultural heritage literacy to students at various grade levels.

Keywords: Social studies, cultural heritage literacy, social studies teacher.

GİRİŞ

Bir kültürü anlamak için öncelikle ilgili kültürün günümüzdeki kalıntıları ve temsilleri incelenmektedir. Kültürel miras bünyesinde, doğal ve kültürel çevre gibi somut varlıkları, peyzajları, tarihi alanları ve sit alanlarını barındırmakla birlikte, geçmişte yapılan ya da halen yapılmakta olan kültürel uygulama, bilgi ve deneyim gibi somut olmayan varlıkları da barındıran geniş bir kavramdır (McKercher & Du Cros, 2003). 2023 yılı itibarıyla UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde ülkemizden 19'u kültürel ve 2'si karma alan kategorisinde yer almak üzere toplam 21 somut kültürel miras alanı bulunmaktadır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023a). Bunun yanı sıra İnsanın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'nde 23 öge, Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde ise 2 öge olmak üzere toplamda kayıtlı 25 somut olmayan kültürel miras ögesi bulunmaktadır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023b). Kültürel miras ve okuryazarlık kavramlarının bütünleşmesine dayanan bir beceri türü olan kültürel miras okuryazarlığı ise Öztemiz (2020a, s. 3-6) tarafından, "kültürel miras eserlerini keşfetme hem ürünleri hem de onlarla ilgili bilgileri bulup bunlara erişme, bu bilgileri yasal yollarla değerlendirme, kullanma, oluşturma, paylaşma becerisine ve bilgisine sahip olmak" olarak tanımlanmaktadır. Kültürel miras okuryazarlığının tanımını oluşturan dört temel boyut kapsamında kazandırılması beklenen yeterlikler ise aşağıdaki Tablo 1'de özetlenmiştir:

Tablo 1

Kültürel Miras Okuryazarlığının Boyutları

Boyutlar	Beklenen Yeterlikler
A. Keşfetme/Erişme Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Arama motorlarını, sosyal medyayı ve kültürel miras kurumlarını taramak ve kullanmak, kültürel mirasa ilişkin bilgi keşif sürecinin bir parçasıdır.• Kültürel mirasa ilişkin bilgi ve verilere erişmek için stratejiler oluşturulabilir.
B. Analiz Etme/Değerlendirme Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Araştırma sürecini inceleyebilir, kültürel mirasla ilgili bilgi ve verileri karşılaştırabilir, analiz edebilir ve değerlendirebilir.
C. Oluşturma/Kullanma Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Kültürel mirasla ilgili bilgiler profesyonel ve etik olarak kullanabilir ve oluşturabilir.• Kültürel miras hakkında edindiği bilgileri ve araştırmalarını sonuçlarını paylaşabilir.
Ç. Bilgiyi Paylaşma Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Yeni ve eski bilgi ve verileri sentezleyerek yeni bilgiler oluşturabilir ve çeşitli şekillerde yayabilir.

Bahsi geçen tüm somut ya da somut olmayan kültürel miras öğelerinin gelecek nesillere aktarımı, korunması koşuluna bağlıdır. Birey kendi kültürüne ait özellikleri ilk önce doğduğu ailede öğrenmeye başlar ve bu öğrenmeler okul sürecinde de devam eder. Örgün eğitimde kültürel miras öğretiminin yapıldığı derslerden biri de sosyal bilgiler dersidir. Çünkü sosyal

bilgiler dersinde kültürden faydalanılması, bireyin toplumsallaşması ve akabinde bulunduğu çevreye uyumunu kolaylaştırması gibi amaçların gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır (Deveci, 2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında (SBDÖP) da kültürel miras kavramının mühim bir yere sahip olması, gerek öğrenme alanlarında gerekse farklı sınıf düzeylerindeki kazanımlarda kültürel miras kavramına yer verilmesi sosyal bilgiler dersinde kültürel miras öğretiminin önemini ortaya koyar niteliktedir (MEB, 2018). Öte yandan öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa ve çeşitlerine ilişkin birtakım öğrenmeler gerçekleştirilmesi sürecinde ise dersin öğretmenine büyük görev düşmektedir. Zira öğretmenin bahsi geçen konuda yeterli düzeyi, farkındalığı ve bilgi birikimi kültürel miras okuryazarlığının öğrenciye kazandırılması aşamasında önem arz etmektedir. Bu bağlamda dersin öğretmeni kültürel miras okuryazarlığına ilişkin ne kadar donanımlı olursa öğrencilerin bu beceriyi kazanmasının o derecede verimli olacağı söylenebilir.

İlgili alanyazın incelendiğinde miras okuryazarlığı, kültürel okuryazarlık, kültürel miras okuryazarlığı ve sosyal bilgiler dersinde kültürel miras öğretimi ile ilgili birtakım araştırmaların yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu araştırmaların, kültürel miras okuryazarlığına ilişkin bir veri toplama aracı geliştirilmesine (Öztemiz, 2020a), üniversite öğrencilerinin kültürel miras okuryazarlığı ve farkındalığı durumlarının tespitine (Gök,2020; Öztemiz, 2020b; Yaşarsoy vd.,2021), görsel sanatlar dersi öğretim programının kültürel okuryazarlık açısından incelenmesine (Zor, 2014), miras okuryazarlığı kavramına (Kesler Rumsey, 2009; Kesler Rumsey, 2010), ailelerin miras-dil okuryazarlığı uygulamalarına (Hashimoto & Sook Lee, 2011), kütüphane ve bilgi bilimi öğretim programında kültürel miras okuryazarlığının oluşturulmasına (Choquette, 2009) ve kültürel okuryazarlık kavramına (Maine vd., 2019) yönelik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal bilgiler ders kitaplarının kültürel miras öğeleri ile ilişkisinin belirlenmesine (Batmaz ve Yurtbakan, 2023; Kızık vd., 2022), sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesine (Akhan, 2014; Avcı ve Memişoğlu, 2016; Özlek, 2019), kültürel mirasa yönelik tutum ve davranışların ortaya konulmasına (Gümüş ve Adanalı, 2011) yönelik araştırmalara rastlanmıştır.

Görüldüğü üzere ilgili literatürde daha çok miras okuryazarlığı, kültürel okuryazarlık, kültürel miras öğretimi, SBDÖP'te kültürel miras kavramının yeri, kültürel mirasa ilişkin tutum, öğretmen ve öğrenci görüşlerine ilişkin araştırmalar yer almaktadır. Buna karşın kültürel miras okuryazarlığına ilişkin araştırmaların sınırlı olduğu dikkati çekmektedir. Öte yandan sosyal bilgiler dersinde kültürel miras kavramının okuryazarlık düzeyinde öğretmenlerle bütünleştirilerek ele alındığı bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde dersin öğretmenleri gözünden beceriyi oluşturan boyutlara yönelik yapılabileceklerin, karşılaşılabilecek olası sorunların ve bu okuryazarlık türünün öğrenciye herhangi bir fayda sağlayıp sağlamayacağını ortaya konulması, henüz yeni bir beceri türü olan kültürel miras okuryazarlığının işlevi açısından önemli olacaktır. Öte yandan tüm bunların ortaya konulmasının öğrencilere kültürel miras okuryazarlığının kazandırılmasına yönelik geliştirilebilecek proje, eğitim, etkinlik vb. organizasyonların içeriğinin planlanmasında yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ayrıca kültürel miras okuryazarlığına yönelik yapılan araştırmaların MEB ile kalkınma ajansları, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarının işbirliğine dayalı girişimlerle düzenlenebilecek öğretmen eğitimlerinin içeriklerinin belirlenmesinde önemli bir veri kaynağı sunacağı, ilgili literatüre katkıda bulunularak sonraki araştırmalara kaynaklık edileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada; sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığı konusuna ilişkin temel kavramları anlama durumları nedir?

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığının boyutlarına ilişkin görüşleri nedir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde karşılaşılabilecek olası sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırmalar kelime ve resimler gibi sayısal nitelikte olmayan verilere dayanır (Johnson & Christensen, 2014). Bununla birlikte nitel araştırmalarda araştırmacı sistematik gözlemleri kullanır ve değişkenleri izole etmek amacıyla mevcut koşulları değiştirmeye çalışmak yerine dünyayı keşfettikçe ele alır. Ayrıca nitel araştırmada sorular daha açık uçlu olup gözlemler yardımıyla çeşitli verilere olanak sağlayacak şekilde daha az tanımlıdır (Johnson, 2019). Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji (olgubilim) ise, şeylerin içerisinde gizli durumda olan özün bilgisine erişmeye çalışan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Soloman, 1972, akt. Erbaş, 1992). Nitekim olgubilim insanların olguları ne şekilde deneyimlediklerini ya da düşündüklerini çeşitli yollarla araştırmaya dayalıdır. Bir bakıma insan ve çevresindeki dünya arasında var olan ilişkiye odaklanır (Marton, 1988). Bu bağlamda insanların deneyimledikleri şeyleri nasıl tecrübe ettiklerine ve nasıl betimlediklerine dikkat eder (Patton, 2014). Nitel araştırma yönteminde olgu olaylar, durum, tecrübe ya da kavram olabilmektedir. Bu araştırma kapsamında herhangi bir olguyu, diğer bir ifadeyle dolaysız olarak verileni betimlemeye dayalı bir yöntem olması sebebiyle olgubilim tercih edilmiştir (Tanrıöğen, 2014). Başka bir ifadeyle bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin düşüncelerine ve tecrübelerine odaklanıldığından olgubilim kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin çeşitli illerinde resmi ve özel kurumlarda görev yapmakta olan toplam 22 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Bu araştırmada katılımcıların belirlenmesi aşamasında araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması gibi sebeplerle kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Katılımcıların demografik özellikleri tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 2

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n
Kadın	13
Erkek	9
Toplam	22

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan katılımcıların 13'ü kadın, 9'u ise erkek katılımcıdır.

Tablo 3*Katılımcıların Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı*

Yaşadıkları Yer	n
Ankara	4
Karabük	3
Aydın	2
Kastamonu	2
Konya	2
İstanbul	2
Afyonkarahisar	1
Ağrı	1
Bartın	1
Bolu	1
Bursa	1
Erzurum	1
Osmaniye	1
Toplam	22

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan katılımcıların 4'ü Ankara, 3'ü ise Karabük ilinde yaşamaktadır. Ayrıca 2'şer kişi Aydın, Kastamonu, Konya, İstanbul ve 1'er kişi ise Afyonkarahisar, Ağrı, Bartın, Bolu, Bursa, Erzurum ve Osmaniye illerinde yaşamaktadır.

Tablo 4*Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Dağılımı*

Yaş Aralığı	n
25-35	14
36-45	5
46-55	2
56-65	1
Toplam	22

Tablo 4'e bakıldığında katılımcıların 14'ünün 25-35 yaş, 5'inin 36-45 yaş, 2'sinin 46-55 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların 1'inin ise 56-65 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5*Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı*

Eğitim Düzeyi	n
Lisans	16
Yüksek Lisans	6
Toplam	22

Tablo 5'e göre katılımcıların 16'sı lisans, 6'sı ise yüksek lisans eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 6*Katılımcıların Mesleki Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı*

Mesleki Kıdem Yılı	n
1-5 Yıl	9
6-10 Yıl	6
11-15 Yıl	2
16-20 Yıl	2
21-25 Yıl	2
31-35 Yıl	1
Toplam	22

Tablo 6’da görüleceği üzere katılımcıların 9’u 1-5 yıl, 6’sı 6-10 yıl, 2’ser kişi ise 11-15, 16-20 ve 21-25 yıl aralığında mesleki kıdeme sahiptir. Bununla birlikte katılımcıların 1’i 31-35 yıl aralığında mesleki kıdeme sahiptir.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşmeler, “Önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir. Görüşmeciye bırakılan hareket özgürlüğü en düşük düzeyde tutulur. Cevapların denetimi ve sayısallaştırılması kolaydır.” (Karasar, 2013, s. 167). Araştırmacıların bir konuya ya da probleme ilişkin zengin veri seti oluşturabilmesine ve veri toplama sürecinde konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalar vasıtasıyla istenilen bilgileri elde etmeye olanak sağlaması nedeniyle araştırmada görüşme yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında, ilgili literatür incelemesi gerçekleştirilmiş ve formun taslak hali oluşturulmuştur. Formun taslak halinin hazırlanmasında kültürel miras okuryazarı bireylerden beklenen yeterlikler incelenmiş ve formda yer alan sorular kültürel miras okuryazarlığı boyutlarına göre yapılandırılmıştır. Geliştirilen taslak görüşme formu altı sosyal bilgiler alan eğitimi uzmanına ve bir Türkçe eğitimi alan uzmanına incelenmiştir. Sonrasında görüşme formunun ön uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda örneklem içerisinde yer almayan 3 öğretmen ile ön uygulama yapılmıştır. Alınan geri bildirimler (kültürel mirasın somut ve somut olmayan şeklinde alt başlıklar halinde ayrı olarak verilmesi, kültürel miras okuryazarlığı boyutlarının altında yeterliklerin açıklamalı biçimde verilmesi vb.) neticesinde gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formu son haline getirilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Etik Kurulu’nun 10.05.2023 tarih ve 22 sayılı izni sonrasında 15 Mayıs- 15 Haziran 2023 tarihleri arasında Türkiye’nin çeşitli illerinde resmi ve özel kurumlarda görev yapmakta olan toplam 22 sosyal bilgiler öğretmeninden toplanmıştır. Verilerin toplanması sürecinde araştırmanın amacına, konusuna ve yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin görüşme öncesinde katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır. Bu doğrultuda görüşmeler, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden sosyal bilgiler öğretmenleriyle çevrim içi ortamlar (Google Forms) aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma verileri içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi, “hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası” olarak ifade edilmektedir (Patton, 2014, s. 453). İlgili konuya yönelik genel eğilimin ortaya konulması ve ileride yapılacak bu tür araştırmalara yol

göstermesi gibi amaçları gerçekleştirmeye imkân vermesi nedeniyle araştırmada içerik analizinin kullanılması tercih edilmiştir (Ültay vd., 2021).

Araştırma kapsamında elde edilen veriler çözümlenirken öncelikle kod ve temalar oluşturulmuştur. Sonuçlar belirlenen bu temalar etrafında birleştirilmiş olup yinelenme sıklıkları (frekansları) ve yüzdelik oranları tablolar halinde açıklanmıştır. Oluşturulan kod ve temalara ilişkin bir sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanın görüşlerine başvurulmuş ve uyumları kontrol edilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler tanım, ayırım ölçütü, fayda, boyut ve karşılaşılabilecek olası sorunlar olarak kategorilere ayrılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin ifadelerinden alıntılar yapılmış ve takma isimler verilerek (K-1, K-2, K-3...) kodlanmıştır.

Araştırma verilerinin güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamada inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlikten yararlanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın inandırıcılığını sağlamak amacıyla katılımcılara ilişkin birtakım bilgilere yer verilmiştir. Katılımcıların belirtmiş oldukları görüşlerden ifadelere yer verilerek aktarılabilirlik koşulu gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen tüm veriler tutarlılığı sağlamak amacıyla doğrudan paylaşılmış ve tüm veriler ilgililerin inceleyebilmesi için saklanarak teyit edilebilirlik koşulu sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca verilerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla üçgenleme (triangulation) yöntemlerinden araştırmacı üçgenlemesi kullanılmıştır. Üçgenleme genel olarak, “Kaynaklardan delillerin incelenmesiyle bilginin farklı veri kaynaklarını gösterir ve temaların tutarlı bir doğrulamasını inşa etmek için kullanılmaktadır.” (Creswell, 2016, s. 201). Araştırmacı üçgenlemesi ise, verilerin toplanması aşamasından analizi ve yorumlanması aşamasına kadar olan süreçte birden fazla araştırmacının bulunmasıdır (Denzin, 1978, akt. Başkale, 2016). Bu bağlamda Miles ve Huberman formülü ($\Delta = C \div (C + \square) \times 100$) kullanılarak araştırmacılar dışında bir sosyal bilgiler alan eğitimi uzmanınca veriler çözümlenmiş ve uyuma bakılmıştır. Formüle göre Δ : Güvenirlik katsayısını, C: Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, \square : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade eder (Baltacı, 2017, s. 8). Yapılan hesaplamalar sonucunda araştırmacılar arasındaki güvenilirlik %81,81 olarak bulunmuş ve veri analizi güvenilir olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma kapsamında ulaşılan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar başlıklar halinde aşağıda açıklanmıştır:

3.1. Kültürel Miras Okuryazarlığı Konusuna İlişkin Temel Kavramların Anlaşılma Durumlarına İlişkin Görüşler

Katılımcıların kültürel miras, somut ve somut olmayan kültürel miras kavramlarının tanımına ve ayırımına ilişkin düşünceleri şöyledir:

Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel mirasın tanımına ilişkin görüşleri Tablo 7’de açıklanmıştır:

Tablo 7*Katılımcıların Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşleri*

Görüşler	f	%
Geçmişten günümüze kalan öğeler	18	85.72
Korunması gerekli olan öğeler	2	9.52
İnsani birikimlerin sonuçları	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 7'ye göre katılımcıların 18'inin kültürel miras denildiğinde geçmişten günümüze kalan öğeleri, 2'sinin ise korunması gerekli olan öğeleri ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların 1'i kültürel mirası insani birikimlerin sonuçları olarak da ifade etmiştir.

Katılımcıların on sekizi, kültürel mirası geçmişten günümüze kalan öğeler olarak nitelendirmişlerdir. Bu konuda katılımcılardan K-3: "Geçmişten kalan değer yargıları, soyut ve somut olan, toplum için önem taşıyan ve evrensel bir niteliğe ulaşan eserlerdir." ifadesiyle kültürel mirası tanımlamıştır. Bir başka katılımcı K-1: "Geçmişten günümüze taşıdığımız somut ve somut olmayan miraslardır. Bu miras bir fibula olabileceği gibi bir mimari eser de olabilir." diyerek kültürel mirasın geçmişten günümüze kalan öğeler olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların ikisi, kültürel mirasın korunması gereken öğeler içerdiğine dikkati çekmişlerdir. Bu konuda K-18'in görüşü şöyledir: "Toplumsal hafızayı güçlendirmek için korunması gereken maddi ve manevi unsurlardır." Başka bir katılımcı K-4'ün görüşü ise şu şekildedir: "Bir toplumun nesilden nesile aktarılması istenen maddi ve manevi değerler bütünüdür."

Katılımcıların biri, kültürel mirası insani birikimlerin sonuçları olarak nitelendirmiştir. Bu konuda K-6'nın görüşü şu şekildedir: "Bana göre kültürel miras, insani bir birikimdir. İnsan; bütün bu mekanizmanın tam merkezinde yer alan ve kültürün, kültürel mirasın, geleneklerin, zanaatların ve estetiğin oluşumundaki ateşleyici etkiyi oluşturan unsurdur. Kültür, eğer bir miras haline gelip nesiller arasında aktarılabilirse, bu insanın yazması, çizmesi, oluşturmaları ve iletmek istemesiyle alakalıdır."

Somut Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşler: Katılımcıların somut kültürel mirasın tanımına ilişkin görüşleri Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8*Katılımcıların Somut Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşleri*

Görüşler	f	%
Geçmişten kalan kalıntılar	11	47.83
Somut olmayan kültürel miras temsilleri	6	26.09
Duyu organları ile algılanabilen eserler	4	17.40
Doğal miras alanları	1	4.34
Sergilenme niteliğine sahip eserler	1	4.34
Toplam	23	100

Tablo 8'e göre katılımcıların 11'inin somut kültürel mirası; geçmişten kalan kalıntılar, 6'sının somut olmayan kültürel miras temsilleri ve 4'ünün ise duyu organları ile algılanabilen eserler olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların 1'i somut kültürel

mirası; doğal miras alanları olarak, 1'i ise sergilenme niteliğine sahip eserler olarak tanımlamışlardır.

Katılımcıların on biri, somut kültürel mirası geçmişten kalan kalıntılar olarak nitelendirmişlerdir. Bu görüşü K-7: "*Somut kültürel miras, geçmişten günümüze kalan anıt, heykel vb. kalıntılardır.*" ifadesiyle dile getirirken, K-2: "...*Somut kültürel miras, toplumun yaşayışlarını somut bir obje ya da kalıntı olarak yansıtan öğelerdir.*" sözleriyle ifade etmiştir.

Katılımcıların altısı, somut kültürel mirası, somut olmayan kültürel miras temsillerinden örnekler vererek tanımlamışlardır. Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalara ilişkin örneklendirmede bulunan K-4: "*Somut olan kültürel miras, ülkemiz içinde eski Türk kültüründen bu yana süregelen mimari yapılarda kullanılan sanat üslupları, teknikleri, birçok üründe kullanılan motifler ve yemek çeşitlerimizdir.*" ifadesiyle somut olmayan kültürel miras öğeleri içinde değerlendirilen halk mutfağı ve halk mimarisine değinmiştir. Öte yandan bir diğer katılımcı ise, somut kültürel mirası yine bir somut olmayan kültürel miras ögesi olan el sanatlarından ve sözlü gelenek ve anlatılardan örnekler vererek tanımlamıştır. Bu konuda K-5'in görüşü şu şekildedir: "*Somut kültürel miras, tarihi nesne, yer ve mekândan tutun da mutfağımız, giyim-kuşam, çeşitli araç ve gereç, ağıt, türkü, öykü, masal, destanlar vb. öğelerdir.*" Bununla birlikte katılımcılar somut kültürel mirası, gösteri sanatları ile toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenlerden örnekler vererek de tanımlamışlardır. Zira bu durumu K-12: "...*Halk oyunlarımız ve tarihi evlerimiz.*" ifadesiyle dile getirirken, K-17: "...*Evlenme törenleriyle aile ve akrabaların bir araya gelmesi, taziyelerde komşuluk, akrabalık gibi unsurların bir arada olması, dini bayramlarda ise herkesin birbirini ziyaret etmesi ve tarihi mekânlara ziyaretler gibi birçok örnek somut kültürdür.*" ifadesiyle dile getirmiştir.

Katılımcıların dördü, somut kültürel mirası, duyu organları ile algılanabilen eserler olarak tanımlamışlardır. Bu konuya ilişkin K-10'un görüşü şöyledir: "*Somut kültürel miras, elle tutulur, gözle görülür, taşınabilir ve taşınmaz eserlerdir.*" K-15 ise: "*Somut kültür miras, tarihi binalar, anıtlar ve heykeller gibi elle tutulur, gözle görülür tüm eserlerdir.*" diyerek yine somut kültürel mirasın duyu organları ile algılanabilir olması özelliğine dikkati çekmiştir.

Katılımcıların biri, somut kültürel mirası, doğal miras alanları olarak tanımlamıştır. Bu konuda K-14: "*Doğal miraslardır. Örneğin; biyolojik çeşitlilik vb.*" ifadesiyle biyolojik çeşitliliği somut kültürel miras olarak nitelendirmiştir. Bunların yanı sıra katılımcılardan biri somut kültürel mirası sergilenme niteliğine sahip eserler olarak tanımlamıştır. Bu duruma ilişkin K-3'ün görüşü şöyledir: "*Somut kültürel miras, müzede veya sit alanlarında sergilenme özelliğine sahip veya doğrudan bir yapı olan eserlerdir.*"

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşler: Katılımcıların somut olmayan kültürel mirasın tanımına ilişkin görüşleri Tablo 9'da sunulmuştur:

Tablo 9

Katılımcıların Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tanımına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler	16	72.73
Sözlü gelenekler ve anlatımlar	3	13.64
Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar	1	4.55
Duyu organları ile algılanamayan öğeler	1	4.54
Taşınmaz kültür varlıkları	1	4.54
Toplam	22	100

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların 16'sının somut olmayan kültürel mirası, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların 3'ü somut olmayan kültürel mirası sözlü gelenek ve anlatımlar olarak tanımlamaktadır. Ayrıca katılımcıların 1'i doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar, 1'i duyu organları ile algılanamayan ögeler ve 1'i de taşınmaz kültür varlıkları olarak tanımlamıştır.

Katılımcıların on altısı, somut olmayan kültürel mirası toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenlerden örnekler vererek tanımlamışlardır. Bu duruma ilişkin K-4'ün düşüncesi şöyledir: “...Somut olmayan kültürel miras olarak ise aile bağları, akrabalık ilişkileri, dini ve milli günlerimiz, kültürel, manevi değerlerimiz ve hatta toplum olarak birçok alışkanlıklarımız değerlendirilebilir.” Bir başka katılımcı K-9'un ise bu konudaki görüşü şu şekildedir: “...Somut olmayan kültürel miras ise; gelenek göreneklerimiz, örf ve adetlerimiz gibi yazılı kurallar halinde olmayan ama yaşantımızı etkileyen, geçmişten gelen deneyim ve yaşantılarımızdır.”

Katılımcıların üçü, somut olmayan kültürel mirası sözlü gelenekler ve anlatımlardan örneklerle tanımlamışlardır. Bu durumu K-21: “...Somut olmayan kültürel miras, örf ve adetler, hikayeler, masallar, fıkralar, bilmecelelerdir.” ifadeleriyle dile getirmiştir. K-12 ise “Somut olmayan kültürel miras; destanlar, dilimiz, türkülerimiz, ağızlarıdır.” sözleriyle somut olmayan kültürel mirası sözlü gelenek ve anlatım türleriyle tanımlamıştır.

Katılımcıların biri, somut olmayan kültürel mirası doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalardan örneklerle nitelendirmiştir. Bu konuda K-3: “Somut olmayan kültürel miras, bir toplum için veya toplumlar için önem ve anlam yüklenen her şey olabilir. Türk kahvesi gibi...” ifadesiyle halk mutfağına dikkati çekmiştir. Öte yandan katılımcılardan biri somut olmayan kültürel mirası duyu organlarıyla algılanamayan ögeler olarak tanımlamıştır. Bu konudaki görüşünü K-13 şu şekilde belirtmiştir: “Somut kültürel miras görülebilirlerken somut olmayan kültürel miras görülemeyendir.” Katılımcılardan biri ise somut olmayan kültürel mirası taşınmaz kültür varlıkları olarak nitelendirmiştir. Bu konuda K-10'un düşüncesi şu şekildedir: “...Somut olmayan kültürel miras, taşınmaz eserlerdir. Lakin bu değerler insanların yaşantılarından ortaya çıkan değerlerdir.”

Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras Ögelerinin Ayrımına İlişkin Görüşler: Katılımcıların somut ve somut olmayan kültürel miras ögelerinin ayrımına ilişkin görüşleri Tablo 10'da açıklanmıştır:

Tablo 10

Katılımcıların Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras Ögelerinin Ayrımına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Duyu organları ile algılanabilir olması	9	36
Somut ve somut olmayan ögeler içermesi	8	32
Orijinalliğini koruma durumu	3	12
Toplumsal anlam taşınması	2	8
Yaşantısal olması	2	8
Beceri odaklı olması	1	4
Toplam	25	100

Tablo 10'a göre katılımcıların 9'unun somut ve somut olmayan kültürel miras ögelerinin ayrımına ilişkin, duyu organlarıyla algılanabilir olmasına, 8'inin somut ve somut olmayan ögeler içermesine ve 3'ünün orijinalliğini koruma durumuna dikkat çektikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcıların 2'si bahsi geçen ayrımına ilişkin toplumsal anlam taşınmasına, 2'si yaşantısal olmasına ve 1'i beceri odaklı olmasına dikkat çekmişlerdir.

Katılımcıların dokuzu, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin ayırımına ilişkin, duyu organları ile algılanabilir olması ölçütüne dikkat çekmişlerdir. Bu konuda K-9'un görüşü şu şekildedir: “Çok keskin ayrımı olan bir konu olmasa da daha çok fiziki olarak gözle görülebilir, dokunulabilir vb. olup olmamaları benim için ayırt edici bir noktadır. Örneğin; tarihi bir kale ya da eski dönemden kalan tarihi bir kılıç benim için somut bir kültürel miras iken, el öpme geleneği, büyüklere saygı, Karagöz Hacivat, yerel türküler gibi daha çok gelenek ve göreneklerimiz ile yoğrulmuş olaylar somut olmayan kültürel mirastır.”

Katılımcıların sekizi, kültürel miras öğelerinin ayırımına ilişkin, içerisinde somut ve somut olmayan öğeler barındırması özelliğine dikkat çekmişlerdir. Bu konuda K-7'nin görüşü şöyledir: “Somut kültürel miras, daha çok obje ve yapılardan ibaret iken somut olmayan kültürel miras kavramı daha geniş, obje odaklı olmayan ve kültüre ait her şeyi kapsayan bir kavramdır.”

Katılımcıların üçü, herhangi bir kültür ögesinin orijinalliğini koruma durumuna göre somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi olarak ayırdıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu K-14 “Geçmişten günümüze aktarılırken orijinal özelliklerinin korunup korunmadığına bakarak somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi olarak ayırırım.” sözleriyle ifade etmiştir.

Katılımcıların üçü, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin ayırımına ilişkin, toplumsal anlam taşınması özelliğine dikkat çekmişlerdir. Bu konuda K-3'ün görüşü şöyledir: “...Somut kültürel miras bütün toplumları ilgilendirebilir, somut olmayan kültürel miras ise tek bir topluma özgü olabilir.” Öte yandan katılımcılar (%8), somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin yaşantısal olması özelliğine de dikkat çekmişlerdir. Bu konudaki görüşünü K-8, “Tecrübelerime göre ayırırım.” diyerek ifade etmiştir.

Katılımcıların biri, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin ayırımına ilişkin beceri odaklı olmasına göre ayırım yaptığını belirtmiştir. Bu konuda K-2'nin görüşü şöyledir: “Somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını ayırt ederken beceri gerektirip gerektirmediğine dikkat ederim.

Kültürel Miras Okuryazarlığının Tanımına İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının tanımına ilişkin görüşleri Tablo 11'de sunulmuştur:

Tablo 11

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Tanımına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Farkındalık sahibi olma becerisi	22	95.66
Kültürel miras koruma çalışmaları	1	4.34
Toplam	23	100

Tablo 11'e göre katılımcıların 22'sinin kültürel miras okuryazarlığı denildiğinde, farkındalık sahibi olma becerisini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 1 katılımcının ise kültürel mirasın korunmasına yönelik yapılan çalışmaları ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılar yirmi ikisi, kültürel miras okuryazarlığını farkındalık sahibi olma becerisi olarak tanımlamıştır. Bu konuda K-4'ün görüşü şu şekildedir: “Toplumun her ferdinin, içinde yaşadığı toplumun kültürünün maddi ve manevi yönlerini bilerek sahiplenmesi, içselleştirmesi ve bunu bilinçli olarak bir sonraki kuşağa aktaracak donanımına sahip olmasını sağlayan sürecin genel adıdır.” Bir başka katılımcı K-11 ise “Önceki kuşaklardan bize kalan somut ve somut olmayan kültürel miras öğeleri hakkında bilgilenmek, onları korumak ve gelecek nesillere

aktarmak için gerekli bilgileri edinmek ve öğrendiğimiz bilgileri hayata geçirmektir.” diyerek bu konuya ilişkin düşüncesini belirtmiştir.

Katılımcılardan biri ise kültürel miras okuryazarlığını miras öğelerini korumaya yönelik yapılan çalışmalar olarak nitelendirmiştir. Bu konuda K-7'nin görüşü şöyledir: “...*Kültürel mirası korumaya yönelik çalışmaları ifade eder.*”

Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrenciye Sağladığı Faydalara İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrenciye sağladığı faydalara ilişkin görüşleri Tablo 12’de gösterilmiştir:

Tablo 12

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrenciye Sağladığı Faydalara İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Kültürel mirasa ilişkin farkındalığa olanak sağlaması	11	45.84
Kökleri anlamaya olanak sağlaması	11	45.84
Beceri kazanımına olanak sağlaması	1	4.16
Toplumsallaşmaya olanak sağlaması	1	4.16
Toplam	24	100

Tablo 12’ye göre katılımcıların benzer oranlarda birtakım görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların 11’i kültürel miras okuryazarlığının öğrencilerde kültürel mirasa ilişkin farkındalık oluşumuna ve yine oranda köklerini anlayabilmelerine olanak sağlayabileceğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca katılımcıların 1’i kültürel miras okuryazarlığının öğrencilerin beceri kazanmalarına, 1’i ise toplumsallaşmalarına olanak sağlayacağını ifade etmiştir.

Katılımcıların on biri, kültürel miras okuryazarlığının, öğrencilerin kültürel mirasa ilişkin farkındalık oluşumuna olanak sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Bu konuda K-12’nin görüşü şu şekildedir: “*Kültürel mirasın sadece bugüne özgü, geçici olmadığını anlar ve bunu gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde ulaştırmak için emek sarf eder.*” Bununla birlikte bir başka katılımcı K-21 “*Kendi kültürünü tanımalarının yanı sıra farklı ilgi alanları geliştirebilir. Örneğin; ebru sanatını incelerken bu dalda uzmanlaşabilir. Genel kültür ve tarih alanlarına olumlu yansımaları olur.*” ifadesiyle görüşünü belirtmiştir.

Katılımcıların on biri, kültürel miras okuryazarlığının, öğrencilerin köklerini anlayabilmelerine olanak sağlayabileceğini savunmuşlardır. Bu konuda K-4’ün görüşü şu şekildedir: “*Ulusal kimliğinin farkına varır, kültürel değerlerinin bilincinde olur ve gerektiği zaman ülkesini ve çevresini temsil edecek yeterli bilgiye sahip olmasını sağlar.*” Bir başka katılımcı K-13’ün bu konudaki görüşü ise şu şekildedir: “*Geçmişini tanımalarını, öğrenmesini, geleceğe daha güvenle bakmasını ve tarihini öğrenmesini sağlar.*”

Katılımcıların biri, kültürel miras okuryazarlığının, öğrencilerin beceri kazanmasına olanak sağlayabileceğini savunmuştur. Bu konuda K-6’nın görüşü şu şekildedir: “*Kendi kültürü ve başka kültürlerle ilgili doğru bilgiye erişim, bilgiyi edinmesi gereken kaynaklar hakkında güvenilirlik ve geçerlik değerlendirmelerini yapabilir duruma gelme, kültürler hakkında önyargı ve kalıp yargılardan uzaklaşarak kültürel uygulamalar içinde her türden uygulamayı, incelediği kültürün şartları içerisinde objektiflikten şaşmadan değerlendirme, çevresinde veya sosyal medya ortamında kültürel miraslar ile ilgili karşılaştığı bilgileri doğru kabul etmeden önce bilimsel araştırma ve inceleme yollarına başvurabilme yeterliklerini kazanmalarında fayda sağlayacağını düşünüyorum.*”

Katılımcılardan biri ise kültürel miras okuryazarlığının, öğrencilerin toplumsallaşmasına imkân sağlayacağını savunmuştur. Bu konuya ilişkin K-9'un görüşü şöyledir: “*Kültürel anlamda kendini geliştirebilme, geçmişin mirasından faydalanabilme durumuna katkı sağlayabilir. Ayrıca özellikle somut olmayan kültürel miras öğeleri bulunan ve parçası olunan toplumsal yaşantıya uyum sağlamamıza yardımcı olur.*”

3.2. Kültürel Miras Okuryazarlığının Boyutlarına İlişkin Görüşler

Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının boyutlarına (Keşfetme/Erişme, Analiz Etme/Değerlendirme, Oluşturma/Kullanma ve Bilgiyi Paylaşma) ilişkin görüşleri aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur:

Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Keşfetme/Erişme Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşler Tablo 13'te açıklanmıştır:

Tablo 13

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Keşfetme/Erişme Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması	17	44.74
Beceri kazandırılması	7	18.43
Dijital içeriklerin oluşturulması ve kullanılması	7	18.42
Materyallerin kullanılması	5	13.15
Ders ve kazanımın birbirini tamamlaması	2	5.26
Toplam	38	100

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların 17'sinin kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların 7'si beceri kazandırılmasını, 7'si dijital içeriklerin oluşturulmasını ve kullanılmasını ifade etmiştir. Katılımcıların 5'i çeşitli materyallerin kullanılmasını önermiştir. Son olarak katılımcıların 2'si ise uygun ders ve kazanımların kullanılmasını önermiştir.

Katılımcıların on yedisi, keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önermişlerdir. Bu konuda K-17'nin görüşü şöyledir: “*Ailesinin geçmişteki yaşam biçimini, geleneklerini, aile ve akraba ilişkilerini ve eğitim düzeyindeki geçmiş faaliyetlerini sorgulayarak işe başlar (Aile büyükleriyle bir araya gelerek, anılarını dinlemek ve o dönem koşullarını anlayabilmek.) Tarihi mekân ve eserleri tanır, müze ziyaretleri yapar. İmkanlar dahilinde şehir gezilerinde farklılıkları not alır.*” Bir öğretim yöntem ve tekniği olarak araştırma görevini öneren bir başka katılımcı K-19 “*Doğru yönlendirmelerle kültürel mirasla ilgili ödevlendirme yapılabilir.*” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Katılımcıların yedisi, keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin beceri kazandırılmasını önermişlerdir. Bu konuda araştırma ve eleştirel düşünme becerisinin kazandırılmasını öneren katılımcı K-1'in görüşü şu şekildedir: “*Öğrencilere bilgiyi direkt veriyoruz. Fakat bir iğne neden yapılmış? Bir mimari eser neden yapılmış? araştırma yaptırıyoruz. Maksat kazanım yetiştirmeyi geçmeli artık. Öğrenciler sadece kuruldukları yer ve bıraktıkları eseri değil, o eseri neden yaptıklarını özümsemeli, araştırmalı hatta eleştirmelidir.*”

Katılımcılar yedisi, keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin dijital içeriklerin oluşturulmasını ve kullanılmasını önermişlerdir. Katılımcı K-20, “*Bu alanla ilgili yeterliliği olan uzman kişilerce oluşturulmuş sayfalar ya da Youtube gibi dijital platformlarda bu konuyla ilgili yayınlar yapılabilir.*” ifadesiyle görüşünü desteklemiştir. Dijital içeriklere dikkat çeken bir başka katılımcı K-6’nın görüşü ise şu şekildedir: “*...İnternet sayfaları kurulabilir ve öğrencilerin işe vuruk biçimde bu internet sayfasına içerik hazırlamaları ve araştırma ruhunu kazanmaları sağlanabilir.*”

Katılımcıların beşi, keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin çeşitli materyallerin kullanılmasını önermiştir. Bu konuda arşivlerin ve broşürlerin kullanılmasını öneren K-3’ün görüşü şu şekildedir: “*Bir mirasın ne olduğunu açıklayan belgelere ulaşmak için arşivler açık hale getirebilir. Tarih öğretimi yapılabilir. Kültürel miras unsurlarının yer aldığı listeler okullarda yer alabilir. Broşürler yayınlanabilir.*”

Katılımcıların ikisi, keşfetme/erişme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin ders ve kazanımların birbirini tamamlamasının sağlanmasını önermiştir. Bu konuda K-10’ın görüşü şu şekildedir: “*Bizden sonra yaşamaya devam edecek yeni kuşaklar için bu konuda ulusal-uluslararası çalışmaların yapılması gerekir. Ülke olarak ilköğretim kademesinden başlayarak kültürel eserler uygun derslerde uygun kazanımlarla çocuklara hissettirilmelidir.*”

Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Analiz Etme/Değerlendirme Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşleri Tablo 14’te sunulmuştur:

Tablo 14

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Analiz Etme/Değerlendirme Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması	11	44
Kültürler arası karşılaştırmaların yapılması	5	20
Beceri kazandırılması	4	16
Eser incelemesinin yapılması	3	12
Değer eğitimi	1	4
Öğrencinin süreçte aktif olmasının sağlanması	1	4
Toplam	25	100

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların 11’inin kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önerdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların 5’i kültürler arası karşılaştırmalı değerlendirmelerin yapılmasını, katılımcıların 4’ü ise beceri kazandırılmasını önermiştir. Bununla birlikte katılımcıların 3’ü eser incelemesi önerisinde bulunurken 1’i değer eğitimi ve 1’i de öğrencinin süreçte aktif rol almasının sağlanması önerilerinde bulunmuştur.

Katılımcıların on biri, analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önermişlerdir. Bu konuda rol oynama, yaratıcı drama ve soru-cevap gibi yöntemleri öneren katılımcı K-21’in görüşü şu şekildedir: “*Rol oynama, drama vs. gibi yöntemlerle uygulamalı eğitim yaptırılabilir. Soru-cevap gibi yöntemlerle desteklenmelidir.*”

Katılımcıların beşi, analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin kültürler arası karşılaştırmalı değerlendirmelerin yapılması önerisinde bulunmuşlardır. Bu konuda katılımcılardan K-6'nın görüşü şu şekildedir: *“Öğrencilerin karşılaştıkları farklı kültür tipolojilerini kendi kültürleri ile kıyaslamaları, farklılık ve benzerlik noktalarını bulmaları istenebilir. Sonrasında ise bütün insanların ortak kültürel miras unsurlarına yönlenebilir. Hemen her toplumda konuşma ve paylaşma oldukça önemlidir. Avcı-toplayıcı toplumlarda akşam toplantılarında o günün av maceralarının paylaşımı nihayetinde ateşin bulunuşuyla ateş başı sohbetlerine dönüşmüş, sanayi toplumunda iş sürecinde yaşananlar bir sofr-aşömine başı sohbetine dönüşmüştür. Teknoloji toplumunda ise bir kamera karşısında insanlar yaptıklarını ve yaşadıklarını aktarma, başka insanlarla paylaşma eğilimi içerisinde olmuşlardır. Her çağda bu aktarımın araç-gereç ve yöntemi değişse de temelinde ‘paylaşma’ hep ön planda kalmış ve nesiller boyu devam ederek kültürel mirasın devamlılığı sağlanmıştır. Öğrencilerin bu türden süreçleri yorumlamaları, toplumların çeşitli uygulamalarını, sanatlarını, kullandıkları araç gereçleri analiz ederek kültürel varlıklarına ilişkin değerlendirmelerde bulunmaları sağlanabilir.”*

Katılımcıların dördü, analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin çeşitli becerilerin kazandırılmasını öneri olarak sunmuşlardır. Bu süreçte eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisinin kazandırılmasına dikkat çeken K-1'in görüşü şu şekildedir: *“Yukarıda bahsettiğim eleştiri kısmı analize girer diye düşünüyorum. Buna yaratıcı düşünme becerisi de eklenebilir. “O olmasaydı da bu olsaydı” gibi sorularla öğrencilere kalıp bilgi vermek yerine onları düşündürmeliyiz.”*

Katılımcıların üçü, analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin eser incelemesinin yapılmasını önermişlerdir. Bu konuda K-11'in görüşü şu şekildedir: *“Pandemi sürecinde öğrenciler sanal müzelere yönlendirilebilir. Öğrencinin orada gördüğü eserleri yorumlaması, hangi dönemde ne için yapılmış olabileceğiyle ilgili fikir yürütmesi istenebilir.”*

Katılımcıların biri, analiz etme/değerlendirme boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin değer eğitiminin yapılması ve biri ise öğrencinin süreçte aktif rol almasının sağlanması önerisinde bulunmuştur. Değer eğitimi öneren katılımcı K-17'nin görüşü şu şekildedir: *“Çeşitli şehirlerdeki farklılıkları görebilmesi için sorular sorulması ve farklılıklara anlayışla yaklaşım renkliliği benimseyebilmesini sağlamak.”* Bununla birlikte öğrencinin süreçte aktif rol almasını öneren katılımcı K-4 *“Öğrencilerin sürece etkin katılımı sağlanmalıdır.”* ifadesiyle görüşünü belirtmiştir.

Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Oluşturma/Kullanma Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşler Tablo 15'te gösterilmiştir:

Tablo 15

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Oluşturma/Kullanma Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması	18	75
Yaratıcı düşünme becerisinin kazandırılması	2	8.34
Basılı ve dijital ortamlarda yayınların hazırlanması	1	4.17
Değer eğitiminin yapılması	1	4.17
Farklı disiplinler içerisinde kazandırılması	1	4.16
Süreç için gerekli imkanların sağlanması	1	4.16
Toplam	24	100

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların 18'inin kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önerdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların 2'si yaratıcı düşünme becerisinin kazandırılmasını önermişlerdir. Katılımcıların 1'i basılı ve dijital ortamlarda yayınların hazırlanmasına, 1'i değer eğitiminin yapılmasına, 1'i farklı disiplinler içerisinde kazandırılmasına ve 1'i süreç için gerekli imkanların sağlanmasına dikkat çekmiştir.

Katılımcıların on sekizi, oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önermişlerdir. Bu konuya ilişkin K-4'ün görüşü şu şekildedir: *“Toplum bir laboratuvar gibi görülerek, öğrencilerin ilgili çalışmaları ve gözlem yapabilecekleri imkanlar sağlanmalıdır. Özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde öğrenme ortamı sadece sınıflar olmamalıdır.”* Öğretim yöntem ve tekniklerin kullanımına değinen bir başka katılımcı K-17'nin görüşü ise şöyledir: *“Yaşadığımız ilin kıyafetleri ders konusunun işlenişi sırasında sınıfta tanıtılabilir ve birkaç öğrenci üzerinde gösterilebilir. Yemeklerle ilgili olarak her öğrencinin o yöreye ait bir ürününü sınıfta tanıtması istenebilir. Fotoğraflar yardımıyla ilin turistik alanları anlatılabilir. Halk oyunlarıyla ilgili sınıfta kısa bir gösteri yapılabilir.”*

Katılımcıların ikisi, oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin yaratıcı düşünme becerisinin kazandırılmasını önermiştir. Bu konuda K-11'in görüşü şu şekildedir: *“Sanal müzede veya çevresinde gördüğü, ilgisini çeken bir eseri evdeki imkanlarla, kil ya da oyun hamuruyla oluşturmaya istenebilir. Ayrıca “Bunu günlük hayatında hangi alanlarda kullanabilirsin?” diye sorular sorularak o ürünün ne için kullanıldığıyla ilgili fikir yürütmesi istenebilir.”*

Katılımcıların biri, oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin basılı ve dijital ortamlarda yayınların hazırlanmasını önermişlerdir. Bu konuda çeşitli basılı ve dijital ortam materyallerine değinen K-6'nın görüşü şöyledir: *“Öğrencilerin yaş grupları dikkate alınarak lise ve üzeri düzeydeki öğrencilere makale hazırlamaya ve bir eser ortaya koymaya yönelik çalışmalar yaptırılabilir. Öte yandan daha küçük yaş gruplarında ise portfolyo çalışmaları, “Haftalık Kültür Geçidi” adında bir pano hazırlama, kültürel mirası, toplumları, somut ve somut olmayan kültürel mirası konu edinen bir gazete, dergi çıkarılması hatta teknoloji toplumunun getirilerinden olan çeşitli platformlarda kültürel kanallar açarak buraya video içerik üretilmesi, belki o kanalda farklı kültürlerin tiyatro oyunlarının sergilenmesi gibi pek çok çalışma yapılabilir.”*

Katılımcıların biri, oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin değer eğitimi önermiştir. Saygı ve duyarlılık değerlerine dikkat çeken K-9'un bu konudaki görüşü şöyledir: *“Kültürel miras öğeleri her ne kadar topluma mal olmuş, genelde anonim yapılar olsa da bunlar içerisinde etik kurallar gerektiren ve yapan ya da üreten kişiye saygı duyulması*

yanında adeta hakkının teslim edilmesi gereken miras öğeleri de vardır. Bu tarz öğeleri kullanırken bunların geçmişten bize kaldığını ve geleceğe daha sağlam ulaşabilmeleri için iyi bir şekilde koruyabilmemiz gerektiğini unutmamak gerekir. Çünkü kültürel miras öğeleri sadece belli bir topluma ait değil aynı zamanda tüm dünya mirasına katkı sağlayan öğelerdir.”

Katılımcıların biri, oluşturma/kullanma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin farklı disiplinler içerisinde kazandırılması ve biri de süreç için gerekli imkanların sağlanması önerisinde bulunmuştur. Farklı disiplinler içerisinde kazandırılması önerisinde bulunan K-10: “Kültürel mirasın oluşturma/kullanma basamağı daha çok bazı derslerde yapılabilir. Örnek; resim, sanat tarihi, edebiyat vb.” ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Oluşturma/kullanma boyutunda kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması için gerekli olan imkanların sağlanması görüşünü savunan K-18’in görüşü ise şu şekildedir: “Öğrencilere kültürel miras ürünlerinin kullanılmasında için daha fazla alan yaratılmalı ve öğrenciler için fırsatlar sağlanmalıdır.”

Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Bilgiyi Paylaşma Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşler: Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşler Tablo 16’da açıklanmıştır:

Tablo 16

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Bilgiyi Paylaşma Boyutunda Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması	12	63.16
Dijital ortamların kullanılması	4	21.06
Beceri kazandırılması	1	5.26
Edebi ürünlerin kullanılması	1	5.26
Etik kavramının kazandırılması	1	5.26
Toplam	19	100

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların 12’sinin kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını, 4’ünün ise dijital ortamların bilgi paylaşımı amacıyla kullanılmasını önerdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcıların 1’inin beceri kazandırılması (analiz etme ve değerlendirme becerisi), 1’inin edebi ürünlerin kullanılması ve 1’inin etik kavramının kazandırılması önerilerinde bulunduğu dikkati çekmektedir.

Katılımcıların on ikisi, bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını önermişlerdir. Bu durumu K-19 şu şekilde ifade etmiştir: “Verilen araştırma görevi ile ilgili sunumlar yaptırılabilir. Tartışma grupları oluşturarak grup içi ve gruplar arası etkileşimle tartışma yaptırılabilir.”

Katılımcıların dördü, bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin dijital ortamların bilgi paylaşımı amacıyla kullanılmasını önermiştir. Bu durumu K-12; “Sosyal medya gibi platformlarda bilgi paylaşımı yapılabilir, eTwinning gibi projelerde öğrencilere bilgi verilip diğer illerdeki arkadaşlarıyla paylaşımlar yaptırılabilir.” sözleriyle ifade etmiştir. Dijital ortamların kültürel miras okuryazarlığını kazandırılmasını öneren bir başka katılımcı K-16 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: “Web sitesi tasarlanıp kültürel miras tanıtılabilir.”

Katılımcıların biri, bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin analiz etme ve değerlendirme becerisinin kazandırılması, biri ise edebi ürünlerin kullanılması önerilerini sunmuştur. Analiz etme ve değerlendirme becerisinin kazandırılması önerisinde bulunan katılımcı K-10'un görüşü şu şekildedir: *"Düzenlenen gezilerde konuya hâkim kişilerce tanımı yapılan eser ya da değerlerin çocuklar tarafından değerlendirilmesi istenmeli ve bu değerlendirmeler rapor haline getirilmeli. Önceki ve sonraki gezi-gözlem raporlarının ortak bir değerlendirmesi yapılmalı. Hatta bu çalışmalara üniversiteler, valilik, kaymakamlık, belediyeler vb. taraflar da dahil edilmelidir ki çalışma ulusal boyutta bir sonuca ulaşsın."* Edebi ürünlerin kullanılmasını öneren katılımcı K-17'nin görüşü ise şu şekildedir: *"Şiirler yazılabilir, yaşadığı yeri bir yazıyla değerlendirmesi sağlanabilir ya da geçmişe mektup yazarak nelerin hayatımızda olmadığı ve çok özlemediği belirtilebilir."*

Katılımcıların biri, kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde bilgiyi paylaşma boyutunda yapılabilecek etkinliklere ilişkin, etik kavramının öğrencilere kazandırılması önerisinde bulunmuştur. Bu konuda K-6'nın görüşü şöyledir: *"Bilgi paylaşma boyutu öğrenciye kazandırılırken öncelik verilmesi gereken konu "etik/ahlak" konusudur. Öğrencilere ulaştıkları bilgileri, edindikleri kaynakları muhakkak eserlerinde belirtmeleri ve sahipli eserlerden almış oldukları bilgileri kendilerininmiş gibi ortaya koymanın bir suç olduğu, suçun da ötesinde insan emeğine saygısızlık olduğu öğretilmelidir. Sonrasında bilgiyi paylaşırken anlaşılır şekilde, konuyla alakalı bilgileri kullanıldığı ve edinmiş oldukları bilgileri insanlarla paylaşmaktan çekinmemeleri sağlanmalıdır."*

3.3. Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Karşılaşılabilecek Olası Sorunlara İlişkin Görüşler

Katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde karşılaşılabilecek olası sorunlara ilişkin görüşler Tablo 17'de sunulmuştur:

Tablo 17

Katılımcıların Kültürel Miras Okuryazarlığının Öğrencilere Kazandırılması Sürecinde Karşılaşılabilecek Olası Sorunlara İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
İlgi ve motivasyon eksikliği	9	24.32
Maddi ve manevi farklılıklar/zorluklar	7	18.91
Ders saatinin kısıtlı olması	5	13.52
İlgili kaynaklara erişim kısıtlılığı	4	10.82
Zaman ve kronolojiyi algılama sorunu	4	10.82
Öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılamaması	3	8.11
Kavram yanlışlarının oluşması	2	5.40
Araştırma izni problemleri	1	2.70
COVID-19 salgın sürecinin getirdiği olumsuzluklar	1	2.70
Öğretmenlerin bilgi eksikliği	1	2.70
Toplam	37	100

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların 9'unun kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde ilgi ve motivasyon eksikliği sorunu ile karşılaşabileceklerini savundukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların 7'si maddi ve manevi farklılıklar ya da zorluklarla karşılaşabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların 5'i ise ders saatinin kısıtlı olmasını ifade etmiştir. Katılımcıların 4'ü ilgili kaynaklara erişim kısıtlılığının yaşanmasına ve yine aynı oranda zaman ve kronolojiyi algılama sorununa değinmiştir. Katılımcıların 3'ü öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılamamasından kaynaklanan sorunlarla

karşılaşılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların 2'si ise kavram yanılgılarının oluşabileceğini belirtmiştir. Buna ek olarak katılımcıların 1'i araştırma izini problemlerini, 1'i COVID-19 salgın sürecinin getirdiği zorlukları ve 1'i de öğretmenlerin bilgi eksikliğini dile getirmiştir.

Katılımcıların dokuzu, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde öğrencilerin ilgi ve motivasyon eksikliği ile karşı karşıya kalılabileceğini belirtmişlerdir. Bu konuda K-9'un görüşü şu şekildedir: *“Öğrencinin konuya ilgisiz olması, konuyu zaten biliyorum, bunlar basit ve gündelik hayatımdan bildiğim şeyler algısı ile dinlememesi vb. sorunlar olabilir.”* Öğrencilerin ilgi ve motivasyon eksikliğini belirten bir başka katılımcı K-19 ise bu görüşünü şöyle belirtmektedir: *“Günümüz gençliğine göre kültürel mirasa sahip çıkma ve koruma gibi değerler pek önemsizdir. Buna bağlı olarak öğrencilerde kazanıma karşı isteksizlik ve dirençler görülebilir.”*

Katılımcıların yedisi, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde maddi ve manevi farklılıkların ya da zorlukların sorun oluşturabileceğini savunmuştur. Bu konuda K-12'nin görüşü şu şekildedir: *“Öğrencilerin uygulama yapma imkanları eşit olmayabilir, her öğrenci eşit şartlarda olmadığından müze ziyareti ve gezi gibi etkinliklere katılım aynı oranda olmayabilir.”*

Katılımcıların beşi, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde ders saatinin kısıtlı olmasının karşılaşılabilecek olası sorunlar arasında olduğunu belirtmiştir. Bu konuda K-14'ün görüşü şu şekildedir: *“Zaman yetersizliği. Maddi olanakların yetersiz olması. Öğrencilerin isteksizlikleri gibi sorunlarla karşılaşılabılır.”*

Katılımcıların dördü, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde, ilgili kaynaklara erişim kısıtlılığı, dördü ise zaman ve kronolojiyi algılayamama gibi sorunlarla karşılaşılabileceğini belirtmiştir. Bu konudaki görüşünü K-13 şu ifadeleriyle dile getirmiştir: *“...Kaynak bulmada yaşanan zorluklar...”* İlgili kaynaklara erişim kısıtlılığını ele alan katılımcı K-3'ün görüşü ise şu şekildedir: *“...Kültürel miras ürünü ile ilgili yeterli bilgiye veya belgeye ulaşamaması.”* Kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde, zaman ve kronolojiyi algılayamama sorununa değinen katılımcı K-11'in görüşü şu şekildedir: *“...Normal süreçte özellikle 5. sınıf öğrencileri bu eserleri kronolojik olarak ne zaman ve nasıl yapıldığını anlamlandıramayabilir.”*

Katılımcıların üçü, süreçte öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılamamasına değinmişlerdir. Bu konuda K-15'in görüşü şu şekildedir: *“Kültürel miras unsurlarının tanıtımı yaparak yaşayarak öğrenme veya izleme yolu ile olursa kalıcılık sağlanır. Sözlü ifadeler uygulama kadar başarılı olmayacaktır.”* Bununla birlikte katılımcıların ikisi, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde kavram yanılgılarına karşılaşılabileceğini belirtmişlerdir. Bu konuda K-1'in görüşü şu şekildedir: *“Kültür çeşitlerinin özümsemesi ve ayrımı. Somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini ayırt etmekte zorlanabilirler.”*

Katılımcıların biri, kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde, araştırma izini problemlerini, biri öğretmenlerin bilgi eksikliğini ve biri de salgın sürecinin getirdiği zorlukları karşılaşılabilecek sorunlar olarak belirtmişlerdir. Araştırma izni problemine değinen katılımcı K-3 bu görüşünü, *“...Yetkili kurumların söz konusu miras ürünü üzerine araştırma izni vermemesi.”* ifadeleriyle açıklamıştır. Ülkenin içerisinde bulunduğu COVID-19 salgın sürecinin getirdiği zorluklara değinen K-11 düşüncesini, *“Salgın sürecinde olduğumuz için öğrenciler müze, festival, tören vb. yerlere götürülemez.”* ifadesiyle açıklamıştır. Son olarak öğretmenlerin bilgi eksikliğinden kaynaklanan sorunlara değinen katılımcı K-6'nın görüşü ise şöyledir: *“...Elbette ki öğretmenin bilgi birikimi eksikliği ve öğrencilerin hazırbulunuşluk eksiklikleriyle kültürel miras okuryazarlığı eğitimi amacına ulaşamayabilir.”*

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültürün somut ve somut olmayan öğeleri, ait olunan ya da ait hissedilen toplum için anlamlı kılındığı ve korunduğu sürece varlığını sürdürebilmektedir. Herhangi bir kültürel miras ögesinin “miras” niteliğini kaybetmemesi ve nesilden nesile aktarımının sistematik olarak devam edebilmesi temelde öğrencilerin kendi kültürel mirasları hakkında farkındalık kazanabilmelerine bağlıdır. Öğrencilerin kültürel miras konusunda farkındalık kazanmaları ise bu farkındalığı beceri haline getirmeleriyle olanaklı hale gelebilir. Bu bağlamda kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Ancak öğretmenlerin öğrencilere beceri kazandıracakları konularla ilgili bilgi birikimleri ve farkındalıkları ise önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıda paragraflar halinde açıklanmıştır:

Bulgular, katılımcıların kültürel mirası, geçmişten günümüze kalan ve korunması gerekli olan öğeler ile insani birikimlerin sonuçları olarak tanımladıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum katılımcıların kültürel mirasın tanımına ilişkin farkındalıklarının bulunduğu bir göstergesi olabilir. Sözü edilen bulgu ile benzer bir sonuca ulaşan Yaşarsoy vd. (2021), Kastamonu Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan Turizm Fakültesi öğrencilerinin Kastamonu’ya ilişkin kültürel miras farkındalıklarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, katılımcıların kültürel miras farkındalıklarının genel anlamda yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farkındalığın katılımcıların cinsiyetlerine ve okudukları bölümlere göre farklılık göstermediği fakat yaş gruplarına göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Öztemiz ise (2020b) üniversite öğrencilerinin kültürel miras okuryazarlığına ilişkin durumlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, öğrencilerin çoğunun kültürel miras okuryazarlığı becerilerine sahibi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla bu sonuçların öğrencilerin becerilerinin kültürel mirasa ilişkin bilgi ihtiyacını tanıma ve bu bilgilerini paylaşma noktasında hâkim olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Bulgular incelendiğinde katılımcıların kültürel miras öğeleri içerisinde değerlendirilen somut kültürel mirası, geçmişten kalan kalıntılar ve somut olmayan kültürel miras temsilleri olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcıların somut kültürel mirasın tanımına yönelik somut olmayan kültürel miras öğeleriyle ilgili örneklendirme yaptıkları göze çarpmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut ve somut olmayan kültürel mirasın ayırımına ilişkin kavram yanlışlarının bulunduğu bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Ancak Metin Basat (2013) araştırmasında somut kültürel mirasın insanlardan ve çevresinde gelişen uygulamalardan, Somut Olmayan Kültürel Miras’ın (SOKÜM) ise kendine yaşam alanı sunan somut bağlamlardan ayrı düşünülmesinin mümkün olmayacağını ileri sürmüştür. Benzer bir sonuca ulaşan Aydoğdu Atasoy (2019) ise, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda görev yapan personellerin somut olmayan kültürel mirasa yönelik görüşlerini saptamayı amaçladığı araştırmada, katılımcıların somut olmayan kültürel miras terimini tam anlamıyla kavrayamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Buna göre somut olmayan kültürel miras teriminin tanımıyla ilgili farkındalığın sınırlı kaldığı yorumu yapılabilir.

Bulgulardan katılımcıların somut olmayan kültürel mirası, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler ile sözlü gelenek ve anlatımlar olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Bu durum katılımcıların birçoğunun somut olmayan kültürel mirasın tanımına ilişkin farkındalığının bulunduğu bir göstergesi olarak değerlendirilse de bazı katılımcıların somut olmayan kültürel mirası “taşınmaz kültür varlığı” olarak nitelendirmiş olması kavram yanlışlığı olarak nitelendirilebilir. Araştırmanın bu bulgusuyla benzer sonuca ulaşan Akhan (2014), sosyal bilgiler dersi kapsamında öğretmenlere SOKÜM öğretimine ilişkin örnekler sunmayı ve bu konudaki öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçladığı araştırması neticesinde öğretmenlerin SOKÜM’ü açıklayabildiklerini tespit etmiştir. Özlek (2019) ise, sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine yönelik görüşlerini incelediği araştırmasında,

öğretmenlerin somut olmayan kültürel miras terimini ve öğelerini tanımlayabildikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca katılımcılar somut olmayan kültürel mirası, insan topluluklarının bir arada yaşaması neticesinde oluşturdukları kültürel öğelerin her biri olarak tanımlamışlardır. Bu bağlamda katılımcıların somut olmayan kültürel mirasa ve kategorilerine ilişkin farkındalıklarının bulunduğu söylenebilir.

Bulgulardan katılımcıların somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin ayrımını yaparken, öğelerin duyu organlarıyla algılanabilir olmasına ve somut ile somut olmayan öğeler içermesine dikkat çektikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte katılımcılar kültürel miras okuryazarlığını farkındalık sahibi olma becerisi olarak tanımlamışlardır. Zira Sağ & Ünal (2019) ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırma sonucunda, öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin farkındalıkların sınırlı düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öte yandan kültürel miras okuryazarlığının öğrencilerde kültürel mirasla ilgili farkındalık oluşumunu sağlama ve köklerini anlayabilmelerine imkân verme gibi faydalarının bulunduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının işlevlerine ilişkin farkındalık sahibi oldukları yorumunu yapmak mümkündür.

Bulgulardan katılımcıların kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde keşfetme/erişme, analiz etme/değerlendirme, oluşturma/kullanma ve bilgiyi paylaşma boyutlarında yapılabilecek etkinliklere ilişkin, süreçte öğretim yöntem ve tekniklerinin (gezi-gözlem, rol oynama, soru-cevap vb.) kullanılmasını önerdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kültürel miras okuryazarlığına ait boyutların kazandırılması süreçlerinin tamamında öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasını önermeleri, derslerin işlenişinin temelinde öğretim yöntem ve tekniklerinin yapı taşı durumunda olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim Çığır Dikyol & Pamuk (2017), öğretmen adaylarına kültürel miras eğitimi yoluyla müze ve tarihsel mekanları aktif öğrenme ortamlarına aktarabilmelerine ilişkin bilgi, beceri ve değer kazandırmayı ve farkındalıklarını artırmayı amaçladıkları bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerinin arttığı ve kültürel/tarihsel miras alanlarının eğitim-öğretimde aktif olarak kullanılabileceğini deneyimle fırsatı yakaladıkları sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin bireysel olarak süreç içerisinde aktif olabildikleri öğrenme yollarının kültürel miras okuryazarlığı kazandırmada olumlu etkisinin olabileceği söylenebilir.

Bulgular incelendiğinde kültürel miras okuryazarlığının öğrencilere kazandırılması sürecinde ilgi ve motivasyon eksikliği, maddi ve manevi farklılıkların ya da zorlukların yaşanmasının katılımcılar tarafından karşılaşılabilecek olası sorunlar olarak belirtildiği görülmektedir. Bununla birlikte katılımcılar ilgili okuryazarlığın kazandırılması sürecinde ders saatleri ve kaynak erişimi kısıtlılığının yaşanabileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların öğrencilere kültürel miras okuryazarlığının kazandırılması sürecinde çoğunlukla ilgi ve motivasyon eksikliği, bazı maddi ve manevi farklılıklar/zorluklar, ders saati ve kaynak erişimi sorunlarına değinmiş olmalarının bu problemlerin her ders ve konunun kazandırılması sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar arasında yer almasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında şu öneriler yapılabilir:

- Kültürel miras okuryazarlığı konusunda yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olmasından ötürü ilgili okuryazarlık türüne yönelik araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Yapılacak olan mevcut durum tespitine yönelik araştırma sonuçları doğrultusunda ihtiyacı karşılamaya yönelik uygulamalı araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras okuryazarlığı konusunda mevcut bilgilerini zenginleştirecek ve derinlemesine bilgi edinebilecekleri teorik ve uygulamaya yönelik hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi önerilmektedir.

- Okul ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları gibi kurumların ortaklaşa sürdürebilecekleri, ülkemizin kültürel miras zenginliklerini kapsayan ve öğrencilere kültürel miras okuryazarlığını kazandırmaya yönelik etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akhan, N. E. (2014). Teaching intangible cultural heritage in the social studies courses, *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(3), 722-736. <https://doi.org/10.15345/iojes.2014.03.017>
- Avcı, M., & Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitime ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşleri. *Elementary Education Online*, 15(1), 104-124. <https://doi.org/10.17051/eeo.2016.58630>
- Aydoğdu Atasoy, Ö. (2019). Kültür ve Turizm Bakanlığı personelinin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin değerlendirmeleri üzerine bir çalışma. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 25(100), 1091-1105. <https://doi.org/10.22559/folklor.1023>
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Batmaz, O., & Yurtbakan, E. (2023). İlkokul Türkçe, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının kültürel miras unsurları açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (TEBD)*, 21(1), 1-21. <https://doi.org/10.37217/tebd.1115153>
- Choquette, M. E. (2009, 23-27 August). *Building the body of cultural heritage literacy within LIS curricula: Challenges and opportunities in an evolving global knowledge economy*. In: 75th IFLA World Library and Information Congress, Milan, Italy.
- Creswell, J. W. (2016). *Research design qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. S.B. Demir (Çev. Ed.). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çığır Dikyol, D., & Pamuk, İ. (2017). Kültürel ve tarihsel mirasın sosyal bilgiler öğretmen adaylarına katkıları: "Derslerde anlatılanlar gerçekmiş." *Kesit Akademi Dergisi*, 3(8), 123-142.
- Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: Öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 1-19.
- Erbaş, H. (1992), Sosyolojide fenomenoloji. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Araştırma Dergisi*, 14, 159-166.
- Gök, T. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Kültürel Miras Farkındalığını Değerlendirmede Önem-Performans Analizinin (ÖPA) Kullanımı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2),325-341. <https://doi.org/10.37847/tdtd.838415>
- Gümüş, N., & Adanalı, R. (2011). Buca'da (İzmir) tarihi ve kültürel mirasa yönelik ortaöğretim öğrencilerinin tutum ve davranışları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 87-102.

- Hashimoto, K., & Sook Lee, J. (2011). Heritage-language literacy practices: A case study of three Japanese American families. *Bilingual Research Journal*, 34, 161-184.
- Johnson, A. P. (2019). *A short guide to action research*. Y. Uzuner & M. Özten Anay (Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2014). *Educational research: Quantitative, qualitative and mixed approaches*. S.B. Demir (Çev. Ed.). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kesler Rumsey, S. (2009). Heritage literacy: Adoption, adaptation, and alienation of multimodal literacy tools. *College Composition and Communication*, 60(3), 573-586.
- Kesler Rumsey, S. (2010). Faith in action: Heritage literacy as a synchronisation of belief, word and deed. *Literacy*, 44(3), 137-143.
- Kızık, M. M., Dünder, R., & Kurt, F. (2022). Somut olmayan kültürel miras öğemiz meddahlık ve 5. 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri. *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7, 1731-1751. <https://doi.org/10.24186/vakanuvis.1112233>
- Maine, F., Cook, V., & Lähdesmäki, T. (2019). Reconceptualizing cultural literacy as a dialogic practice. *London Review of Education*, 17(3), 383-392.
- Marton, F. (1988). Phenomenography: A research approach to investigating different understandings of reality. Sherman, R. R. ve Webber, R. B. (Eds.), *Qualitative research in education: Focus and methods* içinde (ss.140-160). Psychology Press.
- McKercher, B., & Du Cros, H. (2003). Testing a cultural tourism typology. *International Journal of Tourism Research*, 5(1), 45-58.
- Metin Basat, E. (2013). Somut ve somut olmayan kültürel mirası birlikte koruyabilmek. *Milli Folklor Dergisi*, 25(100), 61-71.
- Özlek, G. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Öztemiz, S. (2020a). Cultural heritage literacy: A survey of academics from humanities and social sciences. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52(3), 818-831. <https://doi.org/10.1177/09610006198725>
- Öztemiz, S. (2020b). Bilgi ve belge yönetimi öğrencilerinin kültürel miras okuryazarlığı: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 21(1), 65-87. <https://doi.org/10.15612/BD.2020.785>
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods*. M. Bütün & S.B. Demir (Çev. Ed.). Pegem A Yayıncılık.
- Sağ, Ç., & Ünal, F. (2019). Öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1550-1560. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-519901>
- Tanrıoğen, A. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu (2023a). *UNESCO Dünya Mirası Listesi*. [<https://tinyurl.com/2s3anmdb>], Erişim tarihi: 03.11.2023.

- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu (2023b). *UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi*. [https://tinyurl.com/pc6msupd], Erişim tarihi: 03.11.2023.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201. https://doi.org/10.21733/ibad.871703
- Yaşarsoy, E., Koç, D. E., & Ulema, Ş. (2021). Kültürel miras farkındalığı: Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1299-1318. https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.767
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Zor, A. (2014). Kültürel okuryazarlık açısından görsel sanatlar dersinin önemi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 1-13. https://doi.org/10.7816/ulakbilge-02-04-01

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The transfer of all tangible or intangible cultural heritage elements to future generations is subject to their protection. The individual first begins to learn the characteristics of her own culture in the family in which she is born, and this learning continues during school. One of the courses where cultural heritage is taught in formal education is the social studies course. The fact that the concept of cultural heritage also has an important place in the curriculum of the social studies course, both in learning areas and in achievements at different grade levels, the inclusion of the concept of cultural heritage reveals the importance of teaching cultural heritage in the social studies course (MEB, 2018). On the other hand, the teacher of the course has a great responsibility in the process of students learning about cultural heritage and its types in the social studies course. Because the teacher's proficiency level, awareness and knowledge on the subject in question are important in the process of imparting cultural heritage literacy to the student. In this context, it can be said that the more equipped the teacher of the course is regarding cultural heritage literacy, the more efficient the transfer of the skill to the student will be.

The relevant literature mostly includes research on heritage literacy, cultural literacy, cultural heritage teaching, the place of the concept of cultural heritage in the social studies course curriculum, attitudes towards cultural heritage, and teacher and student opinions. However, it is noteworthy that there are some limitations in research on cultural heritage literacy. On the other hand, no research has been found in which the concept of cultural heritage is integrated with teachers at the literacy level in social studies lessons. In this context, in the process of teaching cultural heritage literacy to students in the social studies course, revealing what can be done regarding the dimensions that constitute the skill from the perspective of the teachers of the course, the possible problems that may be encountered, and whether this type of literacy will provide any benefit to the student will be important in terms of the function of cultural heritage literacy, which is a new type of skill.

In this study; It is aimed to determine the opinions of social studies teachers regarding cultural heritage literacy. The research sought answers to the following questions:

- What is the understanding of social studies teachers about the basic concepts of cultural heritage literacy?
- What are the opinions of social studies teachers regarding the dimensions of cultural heritage literacy?

- What are the opinions of social studies teachers regarding the possible problems that may be encountered in the process of teaching cultural heritage literacy?

Method

In the qualitative research method, the phenomenon can be events, situation, experience or concept (Tanrıöğen, 2014). Within the scope of this research, phenomenology was preferred because it is a method based on describing any phenomenon, in other words, what is directly given. The study group of the research consists of a total of 22 social studies teachers working in public and private institutions in various provinces of Turkey. A structured interview form was used as a data collection tool and the research data was analyzed using content analysis.

Results and Discussion

The findings reveal that the participants define cultural heritage as elements that have survived from the past and need to be protected and the results of human accumulation. This may be an indication that the participants are aware of the definition of cultural heritage. It is understood that the participants define tangible cultural heritage, which is considered among the cultural heritage elements, as remnants from the past and intangible cultural heritage representations. It is also noticeable that the participants gave examples of intangible cultural heritage elements towards the definition of tangible cultural heritage. This situation can be interpreted as an indication that social studies teachers have misconceptions regarding the distinction between tangible and intangible cultural heritage. However, Metin Basat (2013) argued in his research that it is not possible to consider tangible cultural heritage separately from people and the practices that develop around them, and intangible cultural heritage from the concrete contexts that provide a living space for it.

It is understood from the findings that the participants define intangible cultural heritage as social practices, rituals and festivals, and oral traditions and expressions. Although this situation is considered as an indication that most of the participants are aware of the definition of intangible cultural heritage, the fact that some participants described intangible cultural heritage as "immovable cultural asset" can be described as a misconception.

From the findings, it has been determined that, when distinguishing between tangible and intangible cultural heritage items, participants pay attention to the fact that the items are perceptible with the senses and that they contain tangible and intangible elements. However, participants defined cultural heritage literacy as the ability to be aware. On the other hand, it was determined that they stated that cultural heritage literacy has benefits such as raising students' awareness about cultural heritage and allowing them to understand its roots.

It is understood from the findings that the participants suggested the use of teaching methods and techniques in the process of gaining cultural heritage literacy to students regarding the activities that can be done in the dimensions of discovery/access, analysis/evaluation, creation/use and sharing of information. It can be said that the majority of the participants recommend the use of teaching methods and techniques in all processes of gaining cultural heritage literacy dimensions, because teaching methods and techniques are the building blocks of the teaching of the courses.

When the findings are examined, it can be seen that lack of interest and motivation, material and moral differences or difficulties in the process of imparting cultural heritage literacy to students are stated by the participants as possible problems that may be encountered. However, the participants stated that there may be limited lesson hours and resource access in the process of acquiring relevant literacy.